

Role náboženství a spirituality v sociální práci

© 2021 Univerzita Palackého v Olomouci

Popis prováděného šetření a informace k souhlasu respondenta

Vážení přátelé,

dovolujeme si Vás požádat o vyplnění dotazníku zaměřeného na zjištění stanovisek a zkušeností sociálních pracovníků vůči roli náboženství a spirituality v jejich praxi.

Vyplněním a odevzdáním tohoto dotazníku dobrovolně souhlasíte s účastí na výzkumu a rozumíte výzkumnému záměru. Prosíme Vás o pravdivé odpovědi. Data, která nám poskytnete, jsou úplně anonymní. Nejedná se tedy o shromažďování osobních údajů ve smyslu nařízení GDPR. Do žádné části dotazníku nebudete uvádět informaci, která by Vás identifikovala. Získaná data nikdy nebudeme vyhodnocovat samostatně, ale vždy jako součást odpovědí od všech účastníků výzkumu. V případě vašich pochybností, neváhejte adresovat otázky, obavy či stížnosti spojené s výzkumem na kontaktní osobu realizátora výzkumu.

Otázky o právech účastníka vůči této studii nebo v případě jakýchkoliv jiných vašich pochybností, neváhejte adresovat Vaše otázky, obavy či stížnosti spojené s výzkumem na emailovou adresu kontaktní osoby realizátora výzkumu: ivana.olecka@upol.cz.

Informace pro respondenty

Dotazník obsahuje celkem otázek, které se týkají Vašeho pohledu na to, jakou roli hraje **NÁBOŽENSTVÍ** a **SPIRITUALITA** v sociální práci. Aby se Vám na otázky snadněji odpovídalo, níže najdete definice.

Povšimněte si, že pro účely této studie mezi oběma pojmy rozlišujeme a definice spirituality je širší než definice náboženství. Prosíme Vás, abyste toto měli na paměti v průběhu vyplňování celého dotazníku. Některé dotazy se ptají na spiritualitu nezávisle na tom, zda je chápána nábožensky či nenábožensky. V jiných dotazech rozlišujeme mezi náboženstvím a nenáboženskými podobami spirituality.

NÁBOŽENSTVÍ je organizovaná strukturovaná soustava přesvědčení a praktik, které jsou společné pro určitou komunitu a týkají se spirituality.

SPIRITUALITA je hledání smyslu, účelu a morálně uspokojujících vztahů k sobě, k jiným lidem, okolnímu světu a nejvyšší skutečnosti ve smyslu, v jakém ji daná osoba sama chápe. Spiritualita se může projevat v různých formách náboženství, ale není omezena pouze na ně. S porozuměním definice spirituality by Vám mohly pomoci jiné pojmy, které v češtině používáme a které lze pokládat za přibližné: víra v něco vyššího než my, víra v něco nad námi, životní filozofie, duchovní přesvědčení, životní přesvědčení, duchovní opěrný systém.

Kontaktní údaje na realizátora výzkumu

Univerzita Palackého v Olomouci

Katedra křesťanské sociální práce

Univerzitní 22, 771 47 Olomouc

PhDr. et. Mgr. Ivana Olecká, Ph.D.

+420 585 637 280, ivana.olecka@upol.cz

Řešitelský tým projektu

ThLic. Jakub Doležel, Th.D., Univerzita Palackého v Olomouci

PhDr. et. Mgr. Ivana Olecká, Ph.D., Univerzita Palackého v Olomouci

Doc. PaedDr. Tatiana Matulayová, Ph.D., Univerzita Palackého v Olomouci

Mgr. Leoš Zatloukal, Ph.D. et Ph.D., Univerzita Palackého v Olomouci

PhDr. Jiří Pospíšil, Ph.D., Univerzita Palackého v Olomouci

Prof. Edward E. Canda, PhD., University of Kansas

1. Účastnili jste se školení SPIRSEN?

A001

ano | ne

B01A - Část IA. Posouzení životní situace klienta

Na pětibodové škále označte prosím odpověď, která nejvíce odpovídá tomu, do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s každým výrokem.

2. Při počátečním navázání pomáhajícího vztahu je důležité informovat klienta o náboženském/spirituálním přesvědčení sociálního pracovníka.

A01

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

3. Součástí procesu přijetí a posouzení klienta by měla být náboženská anamnéza klienta.

A02

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

4. Zjištění spirituální anamnézy klienta by mělo být součástí procesu přijetí a posouzení i v případě, že klient není nábožensky založen.

A03

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

B01B - Část IB. Posouzení životní situace klienta - blok otázek k NÁBOŽENSTVÍ

Následující otázky pracují s pojmem náboženství ve smyslu: organizované strukturované soustavy přesvědčení a praktik, které jsou společné pro určitou komunitu a týkají se spirituality.

5. Je vhodné, aby sociální pracovník téma NÁBOŽENSTVÍ otevřel při práci s klientem, který ...

A04a

je v terminálním stadiu nemoci

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04b

zneužívá návykové látky

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04c

se chystá stát pěstounem

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04d

se připravuje na adopci dítěte

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04e

prožívá potíže v průběhu vývoje dítěte nebo adolescenta

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04f

se zotavuje ze sexuálního zneužívání

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04g

prožívá nebo prožil partnerské násilí

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04h

trpí následky přírodní katastrofy (povodeň, zemětřesení atd.)

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04i

truchlí

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04j

trpí chronickou duševní poruchou

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04k

trpí v důsledku ztráty zaměstnání

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04l

prožívá potíže v rodinných vztazích

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04m

je trestně právně stíhán

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04n

zakouší diskriminaci/opresi na základě rasového, etnického nebo národnostního původu

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04o

zakouší diskriminaci/opresi na základě pohlaví

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04p

zakouší diskriminaci/opresi na základě sexuální orientace

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04q

zakouší diskriminaci/opresi na základě věku

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04r

zakouší diskriminaci/opresi na základě politického přesvědčení

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04s

zakouší diskriminaci/opresi na základě náboženství nebo náboženské víry

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04t

zakouší diskriminaci/opresi na základě postižení

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A04u

zakouší diskriminaci/opresi na základě chudoby

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

B01C - Část IC. Posouzení životní situace klienta - blok otázek ke SPIRITUALITĚ

Následující otázky pracují s pojmem náboženství ve smyslu: hledání smyslu, účelu a morálně uspokojujících vztahů k sobě, k jiným lidem, okolnímu světu a nejvyšší skutečnosti ve smyslu, v jakém ji daná osoba sama chápe. Spiritualita se může projevat v různých formách náboženství, ale není omezena pouze na ně. S porozuměním definice spirituality by Vám mohly pomoci jiné pojmy, které v češtině používáme a které lze pokládat za příbuzné: víra v něco vyššího než my, víra v něco nad námi, životní filozofie, duchovní přesvědčení, životní přesvědčení, duchovní opěrný systém.

6. Je vhodné, aby sociální pracovník téma SPIRITUALITY otevřel při práci s klientem, který ...

A05a

je v terminálním stadiu nemoci

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05b

zneužívá návykové látky

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05c

se chystá stát pěstounem

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05d

se připravuje na adopci dítěte

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05e

prožívá potíže v průběhu vývoje dítěte nebo adolescenta

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05f

se zotavuje ze sexuálního zneužívání

- silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05g

prožívá nebo prožil partnerské násilí

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05h

trpí následky přírodní katastrofy (povodeň, zemětřesení atd.)

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05i

truchlí

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05j

trpí chronickou duševní poruchou

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05k

trpí v důsledku ztráty zaměstnání

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05l

prožívá potíže v rodinných vztazích

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05m

je trestně právně stíhán

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05n

zakouší diskriminaci/opresi na základě rasového, etnického nebo národnostního původu

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05o

zakouší diskriminaci/opresi na základě pohlaví

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05p

zakouší diskriminaci/opresi na základě sexuální orientace

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05q

zakouší diskriminaci/opresi na základě věku

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05r

zakouší diskriminaci/opresi na základě politického přesvědčení

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05s

zakouší diskriminaci/opresi na základě náboženství nebo náboženské víry

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05t

zakouší diskriminaci/opresi na základě postižení

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

A05u

zakouší diskriminaci/opresi na základě chudoby

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

B02A - Část IIA. Pomáhající intervence

V této části jsou uvedeny různé intervence, které mohou být u klientů provedeny. Označte prosím pomocí "ano" nebo "ne" u uvedených aktivit: (1) zda jde o intervenci, kterou jste u klienta použil/a; a (2) jestli si myslíte, že jsou tyto intervence vhodné pro sociální práci.

7. Používání nebo doporučení náboženské/spirituální literatury

A06a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A06b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

8. Soukromá modlitba za klienta

A07a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A07b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

9. Společná modlitba s klientem

A08a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A08b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

10. Soukromá meditace v rámci přípravy na setkání s klientem

A09a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A09b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

11. Společná meditace s klientem

A10a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A10b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

12. Používání náboženského jazyka a pojmů

A11a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A11b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

13. Používání nenáboženského duchovního jazyka a pojmů (nahrazovat pojmy jako modlitba, církev, Bible více univerzálními pojmy jako: meditace, komunita věřících, posvátné spisy apod.)

A12a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A12b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

14. Doporučování čerpat z náboženského/spirituálního opěrného systému a aktivit (z toho, co pomáhá zvládat životní obtíže)

A13a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A13b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

15. Dotýkání se klienta za účelem „léčení“

A14a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A14b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

16. Provádění odborné intervence, která pomáhá klientovi vytvořit si náboženské/spirituální rituály (např. požehnání domu, návštěva hrobu příbuzných, slavení přechodových rituálů)

A15a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A15b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

17. Účast na náboženských/spirituální rituálech klienta ve smyslu intervence

A16a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A16b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

18. Povzbuzování klienta, aby si vedl pravidelně náboženský/spirituální sebe-reflexní deník

A17a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A17b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

19. Rozhovor s klientem o roli jeho náboženských či spirituálních přesvědčení ve vztahu k blízkým

A18a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A18b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

20. Pomoc klientovi kriticky promýšlet své náboženské či spirituální přesvědčení či aktivity

A19a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A19b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

21. Pomoc klientovi posoudit význam spirituálních zážitků, které přicházejí ve snech

A20a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A20b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

22. Pomoc klientovi promyslet spirituální smysl a účel jeho současné životní situace

A21a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A21b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

23. Pomoc klientovi reflektovat jeho víru v to, co se stane po smrti

A22a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A22b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

24. Pomoc klientovi promyslet, jak mu jeho náboženský/spirituální podpůrný systém pomáhá

A23a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A23b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

25. Pomoc klientovi promyslet, jak mu jeho náboženský/ spirituální opěrný systém škodí

A24a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A24b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

26. Předání klienta do péče duchovního či jiného náboženského/duchovního průvodce

A25a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A25b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

27. Spolupráce s duchovním či jiným náboženským/duchovním průvodcem

A26a

Tuto intervenční metodu sám/a používám

ano | ne

A26b

Tuto intervenční metodu považuji za vhodnou v rámci sociální práce

ano | ne

B02B - Část IIB. Pomáhající intervence - pokračování

Na pětibodové škále označte prosím odpověď, která nejvíce odpovídá tomu, do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s každým výrokem.

28. Obecně by sociální pracovníci měli podle svého profesionálního úsudku začleňovat do rozhovoru náboženství/spiritualitu, i když klienti zprvu nejeví zájem.

A27

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

29. Obecně by sociální pracovníci měli o náboženství/spiritualitě hovořit jen tehdy, pokud klient projeví zájem jako první.

A28

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

30. Pomáhat klientům zvážit, zda si přejí pracovat na odpuštění, je důležitou součástí postupů sociální práce.

A29

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

31. Ve své praxi používám techniky, které pracují s odpuštěním (např. pomáhají klientům odpustit sami sobě, odpustit druhým a prosit o odpuštění).

A30

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

32. Spiritualita je podstatný aspekt lidství.

A31

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

33. Sociální pracovníci by měli o spirituálních záležitostech vědět víc, než v současnosti vědí.

A32

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

34. Sociální pracovníci by měli o náboženských záležitostech vědět víc, než v současnosti vědí.

A33

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

35. Sociální práce se zapojením spirituální složky má lepší šanci zmocnit klienta než práce bez takové složky.

A34

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

36. Integrace náboženství a spirituality do sociální práce je v rozporu s posláním sociální práce.

A35

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

37. Integrace náboženství a spirituality do sociální práce je v rozporu Etickým kodexem Společnosti sociálních pracovníků ČR.

A36

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

38. Sociální pracovníci obecně neumějí pomáhat klientům v náboženských/spirituálních záležitostech.

A37

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

39. Byly součástí Vašeho vzdělání v sociální práci informace o náboženských či spirituálních tématech?

A38

ano | ne

B03 - Část III. Škála religiozity/spirituality

40. Jak často jste se během let na základní škole účastnil náboženských obřadů (např. chození do kostela, chrámu nebo jiných míst, kde probíhají náboženské aktivity)?

A39

Označte prosím nejpřesnější odpověď:

denně až jednou týdně | několikrát za měsíc | několikrát za rok | jednou za rok a méně | vůbec

41. Jak často se v současnosti účastníte náboženských obřadů (např. chození do kostela, chrámu nebo jiných míst, kde probíhají náboženské aktivity)?

A40

Označte prosím nejpřesnější odpověď:

denně až jednou týdně | několikrát za měsíc | několikrát za rok | jednou za rok a méně | vůbec

42. Jak často se v současnosti v soukromí věnujete náboženským nebo spirituálním aktivitám (např. meditace, četba duchovních textů, modlitby atd.)?

A41

Označte prosím nejpřesnější odpověď:

denně až jednou týdně | několikrát za měsíc | několikrát za rok | jednou za rok a méně | vůbec

43. Jak moc nábožensky založený/á podle vašeho názoru jste?

A42

velmi nábožensky založený | trochu nábožensky založený | vůbec nejsem nábožensky založený

44. Jak moc spirituálně založený/á podle vašeho názoru jste?

A43

velmi duchovně založený | trochu duchovně založený | vůbec nejsem duchovně založený

45. Uvedte, jaký máte v současnosti vztah k organizované náboženské nebo spirituální skupině.

A44

Označte prosím nejpřesnější odpověď:

aktivní účast, vysoká míra zapojení | pravidelná účast, určitá míra zapojení | identifikace s náboženskou nebo spirituální skupinou, ale velmi omezené nebo žádné zapojení | žádná identifikace, účast ani zapojení do náboženského nebo spirituální skupiny | pohrdání náboženstvím a spirituálními tradicemi a negativní reakce na ně

46. Vyrůstal/a jsem v prostředí poskytujícím náboženské nebo spirituální podněty.

A45

Na pětibodové škále označte prosím odpověď, která nejvíce odpovídá tomu, do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s výrokem.

silný nesouhlas | nesouhlas | neutrální | souhlas | silný souhlas

B04 - Část IV. Demografické údaje

47. Jaký je váš věk?

A46

Věk uvádějte jako celé číslo.

48. Jaké je vaše pohlaví?

A47

Muž | Žena

49. Jaké jste národnosti?

A48

české | jiné V případě jiné národnosti uveďte:

50. K jakému náboženství se v současnosti výhradně nebo primárně hlásíte nebo jaká je vaše výhradní či primární spirituální orientace?

A49

Prosím, označte jednu z možností.

agnostik (k ničemu se nehlásím) | ateista (nevěřím v Boha) | buddhista | křesťan bez církevní příslušnosti | křesťan s příslušností k církvi | jiné náboženské přesvědčení | jiné spirituální (ne-náboženské) přesvědčení Prosím upřesněte:

51. Ke které křesťanské církvi se hlásíte?

A49A

Prosím, označte jednu z možností.

římskokatolická církev | některá z protestantských církví | Církev československá husitská | pravoslavná církev | jiná církev Prosím uveďte církev:

52. Jaká je velikost obce (počet obyvatel), kde nyní žijete?

A50

Prosím, označte jednu z možností

do 2 000 obyvatel | 2 001 - 5 000 obyvatel | 5 001 - 15 000 obyvatel | 15 001 - 60 000 obyvatel | 60 001 - 150 000 obyvatel | nad 150 000 obyvatel

53. Jaká je velikost obce (počet obyvatel) kde jste žil/a jako dítě?

A51

Prosím, označte jednu z možností

- do 2 000 obyvatel | 2 001 - 5 000 obyvatel | 5 001 - 15 000 obyvatel | 15 001 - 60 000 obyvatel | 60 001 - 150 000 obyvatel | nad 150 000 obyvatel

54. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

A52

- středoškolské | VOŠ | bakalářské | magisterské | doktorské

55. Kolik let praxe máte v oboru sociální práce?

A53

- 1-5 | 6-10 | 11-20 | více než 20

B05 - Část V. Definice náboženství, spirituality a víry

Pro účely tohoto výzkumu jsme vám poskytli definice náboženství a spirituality. Nyní bychom chtěli vědět, jak tyto termíny definujete vy osobně.

56. Jak byste vymezil pojem náboženství?

A54

Prosím, označte všechna slova (hodí-li se), o kterých si myslíte, že nejlépe definují náboženství

- smysl | účel | přesvědčení | rituál | meditace | organizace | komunita | osobní | morálka | hodnoty | etika | zázraky | modlitba | osobní vztah s božskou nebo vyšší silou | posvátné texty | Bible | žádný z uvedených konceptů není zcela vystihující

57. Jak byste vymezil pojem spiritualita?

A55

Prosím, označte všechna slova (hodí-li se), o kterých si myslíte, že nejlépe definují náboženství

- smysl | účel | přesvědčení | rituál | meditace | organizace | komunita | osobní | morálka | hodnoty | etika | zázraky | modlitba | osobní vztah s božskou nebo vyšší silou | posvátné texty | Bible | žádný z uvedených konceptů není zcela vystihující

58. Jak byste vymezil pojem víra?

A56

Prosím, označte všechna slova (hodí-li se), o kterých si myslíte, že nejlépe definují náboženství

- smysl | účel | přesvědčení | rituál | meditace | organizace | komunita | osobní | morálka | hodnoty | etika | zázraky | modlitba | osobní vztah s božskou nebo vyšší silou | posvátné texty | Bible | žádný z uvedených konceptů není zcela vystihující

Děkujeme za vyplnění dotazníku.

Úspěšně jste dokončil/a dotazník. Za jeho vyplnění Vám velmi děkujeme. Vaše součinnost je nezbytná pro realizaci našeho výzkumného šetření. Data, které jste nám poskytli/a, jsou plně anonymní a bude s nimi nakládáno pouze za účelem zpracování statistických výstupů.